

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Dalen-Hökolsberget i Rättviks kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar kommunen det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets gränser utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Dalen-Hökolsberget.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatet omfattar 52 ha och ligger cirka 1 km söder om Rättviks samhälle. Nordvästra delen av reservatet, delområde 1, utgörs huvudsakligen av lövskog. Den nordvända sluttningen är mycket fuktig och bördig. En bäckravin kallad Dalen är ett välbesökt område, särskilt på våren. Längre upp mot Hökolsberget övergår lövskogen i senvuxen granskog (delområde 2). Ytterligare uppgifter om området finns i bilaga 2, skötselplanen.

Förvaltare av naturreservatet ska vara Rättviks kommun.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är både att gynna friluftslivet och att skydda naturvärdena i området.

Naturreservatet ska utgöra en lugn och rofylld plats. Det ska vara lätt framkomligt längs stigar och finnas rastplatser på attraktiva ställen längs stigarna. Naturen ska vara varierad med lövskog, barrskog, öppna ytor och utsiktsplatser. Reservatet ska huvudsakligen vara till för besökare som kommer till fots, såväl enskilda besökare som grupper. Särskild hänsyn ska tas till barnens behov.

Lövskogen (delområde 1) ska bibehållas som lövskog vilket kräver uttag av uppväxande gran. Närmast bymiljön ska reservatet skötas både med hänsyn till natur- och friluftslivsvärdena samt med hänsyn till närmaste bebyggelse och angränsande åkerbruk. En successiv övergång till granskogen på Hökolsberget ska eftersträvas.

Lövskogen ska vara varierad. Med det menar vi att träd- och buskskiktet ska vara artrikt, det ska finnas god tillgång på grova lövträd, hålträd samt grov död ved. Det ska finnas en variation av solbelysta och skuggiga partier. De ännu öppna ytorna kan med fördel fortsätta att hållas öppna, och även utökas, för att få variation i området för besökaren och för naturvärdena. Områdena på båda sidor om bäckens nedre lopp kan iordningställas som hagmark.

Barrskogen (delområde 2) är en äldre naturskog där gran dominerar. Målet är att denna får utvecklas fritt och utgöra ett bra exempel på naturtypen västlig taiga. Hyggen och ungskog får skötas för att påskynda utvecklingen till naturskog.

Skälen för beslutet

Motiv till skyddsform

Områdets höga natur- och rekreationsvärden motiverar att området skyddas mot framförallt avverkning och exploatering. Naturreservat är den enda skyddsform som är aktuell eftersom områdets areal är för stor för biotopskydd.

Planbestämmelser

Området ligger inom riksintresseområde för friluftslivet, Siljansområdet. Reservatsområdet ingår delvis i ett större område som i översiktsplanen angetts som intressant för framtida tätortsutveckling. Det står vidare i översiktplanen att det är av stor vikt att hänsyn tas till närboendes och allmänhetens behov av sammanhängande naturstråk från byarna i sluttningen upp mot skogsmarken. Översiktsplanen antogs 1992 och områdets naturvärden har huvudsakligen uppmärksammats efter det. Översiktsplanen håller på att revideras. Inga detaljplaner berör området.

Miljömål

Bildandet av detta reservat bidrar till att uppfylla miljömålet ”Levande skogar” samt innebär skydd av en prioriterad naturtyp ”Sena lövsuccessioner på frisk mark” enligt ”Strategi för formellt skydd av skog i Dalarnas län”.

Intresseprövning

Enligt 7 kap 25 § MB ska hänsyn tas till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark och vatten får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Föreskrifterna under A har utformats så att de förbjuder åtgärder som påtagligt kan skada området värden samtidigt som de tillåter att viss verksamhet kan fortsätta, t ex skötsel av skidspår, nyttjande av körväg och gamla vattentag samt underhåll av befintlig telekabel. Körvägen nyttjas för transporter av t ex ved samt av skoterförare för att åka ut till skoterleden som går i kraftledningsgatan. Föreskrifterna har också utformats så att förvaltaren kan ge tillstånd till mindre ingrepp såsom att ta ner träd direkt intill tomter mm. Genom detta har kommunen öppnat för att enkelt kunna hantera sådana önskemål samtidigt som en bedömning görs i varje fall om det strider mot reservatets syften.

Enligt uppgifter från Rättviks södra viltvårdsområde så sker ingen jakt närmare fast boende än cirka 300 meter, d v s det sker i princip ingen jakt i delområde 1. Vid älgjakten drivs viltet bort från bebyggelsen mot kraftledningsgatan som ligger öster om reservatsgränsen, där jakten sker. Siktgator och jaktorn förekommer inte i reservatet. Inga kända konflikter finns mellan friluftsliv och jakt. Med hänvisning till områdets ringa storlek och att jakt idag bara förekommer i begränsad omfattning, har kommunen bedömt att jakten inte behöver regleras i reservatet. För att inte onödigtvis försvåra utövandet är det, enligt föreskrift A7, tillåtet att framföra motordrivet fordon i samband med uttransport av fällt vilt med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador.

Motiv till föreskrifter för allmänheten

Föreskrifterna under C, som gäller regler för allmänheten, begränsar ett fåtal områden utöver vad som gäller enligt allemansrätten. Det ska vara tillåtet att plocka blommor, bär och svamp i reservatet. Det ska också vara tillåtet att ta döda grenar och bygga kojor etc. Däremot får man inte skada grov död ved då den är viktig för många organismer. Ridning förekommer i reservatet och åstadkommer markskador. Av det skälet får ridning och eventuell cykling endast ske på markerade leder. Enligt skötselplanen bör hänvisning ske i första hand till körvägen för att hindra markskador och konflikter med gående.

Föreskrifter för Dalen-Hökolsbergets naturreservat

Med stöd av 7 kap 5,6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver kommunen att följande ska gälla inom reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg,
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad,
4. gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten,
5. avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd,
6. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
7. framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador, i samband med skötsel av skidspår eller på körväg enligt kartbilaga,
8. använda/sprida gödsel, kalk eller bekämpningsmedel.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för:

- * förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel,
- * kommunen att anlägga väg och annan infrastruktur längs en cirka 10 meter bred korridor i ett ungefärligt läge mellan delområdena,
- * ägare och nyttjare av vattentag att fortsätta använda befintliga vattentag,
- * underhåll av befintlig telekabel.

Förvaltaren får ge tillstånd till mindre arbeten för teknisk försörjning, underhåll av vattentag, borttagande av träd och buskar intill tomter samt uppsättning av stängsel för djurhållning om det inte strider mot reservatets syften.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt skall tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas;

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, rastplatser, parkeringsplatser och andra anläggningar för fri-luftslivets behov,
2. röjning, gallring, plockhuggning och övrig skötsel enligt skötselplanen,
3. genomförande av undersökningar.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt

Det är förbjudet att

1. skada växande eller döda träd,
2. gräva upp växter,
3. elda annat än på anvisad plats,
4. framföra motordrivet fordon annat än på körvägen enligt kartbilaga,
5. rida eller cykla annat än på markerade leder,
6. lägga ris och kompostmaterial inom reservatet.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer kommunen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Ärendets beredning

I samband med nyckelbiotopsinventeringen 1994 uppmärksammades granskogens höga naturvärden på Hökolsberget. Området på cirka 20 ha var avverkningshotat. Kommunen sökte statsbidrag för reservatsbildning men fick nej. Två mindre skifte avverkades. Skogsstyrelsen skyddade 2001 återstående gammelskog med biotopskydd.

Dalen hade sedan länge varit ett populärt utflyktsmål och närreklamationsområde. I samband med nyckelbiotopsinventeringen uppmärksammades även bäckravinens och lövskogens naturvärden. År 1996 överfördes markområdet vid Dalen från kommunen till Rättviks Naturvårdsfond. Rättviks Naturskyddsförening arbetade för att få ett säkerställande av ett naturområde från Dalen till Hökolsberget.

År 1999 fattade kommunstyrelsen beslut om att arbeta vidare för att bilda ett naturreservat från Dalen till Hökolsberget. En preliminär avgränsning och beskrivning gjordes av området och 2004 sökte kommunen 50 % statsbidrag för bildandet av ett kommunalt naturreservat. Detta beviljades.

År 2006 fattade kommunstyrelsen beslut om vilket område man ville gå vidare med för markåtkomst samt avsatte medel för sin del. Området minskades i nordöstra delen av delområde 1 eftersom man inte ville ta ställning till markanvändningen där. Man beslutade även att man ville ha en korridor för infrastruktur genom området. Med infrastruktur avsåg man väg och annan infrastruktur. I beslutet angavs läget till förlängningen av Wallenkampfvägen längs den gamla körvägen. För att inte låsa läget har föreskrifterna utformats så att väg och annan infrastruktur kan förläggas ungefär mellan de båda delområdena där även körvägen är ett tänkbart alternativ. Påverkan på naturvärdena bedöms bli som minst där reservatet är som smalast mellan delområdena, dvs nedanför den gamla granskogen i delområde 2 men ovanför den fuktiga lövskogen i delområde 1.

Sedan slutet av 2006 har värdering av marken samt förhandling med markägare pågått. Kommunen äger nu huvuddelen av marken. Överenskommelse om inträngsersättning är skriven med en markägare. Uppgörelse saknas med tre markägare men förhandlingar pågår och förhoppningen är att detta löser sig innan beslutet om reservatet tas.

Kommunen beviljades lokala naturvårdsbidrag 2004 för arbetet med att bilda och iordningställa reservatet. En referensgrupp med kommunen, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, samfällighetsföreningarna och Friluftsförbundet bildades, som inledningsvis hade tre möten. Därefter har kontakter tagits underhand.

Berget i reservatet har i folkmun flera namn. Äldre personer i Gärdebyn har angett att det gamla namnet för berget är "Ök Ols barjö". Vi har valt stavningen Hökolsberget samt ett sammansatt namn för reservatet där även den välkända Dalen ingår, Dalen-Hökolsberget.

Ärendet har beretts av samhällsbyggnadsförvaltningen. Avstämningar har gjorts i kommunens plangrupp.

Bilagor

- Bilaga 1: Beslutskarta
- Bilaga 2: Skötselplan
- Bilaga 3: Skötselplankarta
- Hur man överklagar

Sändlista

Markägare och innehavare av särskild rätt (delges)
 Telia AB, Hans-Åke Bosell, Box 733, 791 29 Falun (delges)
 Lerdals-Hedslunds jordägande byamän, att. Raine Mickels (delges)
 Gärdebyns samfällighetsförening, att. Lennart Nygårds (delges)
 Lerdal-Gärdebyns vägförening (delges)
 Rättviks södra viltvårdsområde att. Magnus Göras (delges)

Grannar till reservatet
 Naturskyddsföreningen i Rättvik att. Margareta Wikström
 Friluftsförbundet i Rättvik, att. Kristina Haag-Larsen
 Rättviks skoterklubb, att. Jan Sjöberg
 Ridled Siljan, att Kristina Sundin, Näset 1, 794 92 Orsa
 Rättviks hembygdsförening, att. Svante Modin
 Rättviks turistförening att. Per Mårthans

Länsstyrelsen
 Skogsstyrelsen
 Naturvårdsverket
 Sveriges geologiska undersökning
 Lantmäterimyndigheten
 Leksand-Rättvik Elnät, Box 254, 793 26 Leksand
 Fortum Distribution Ryssa AB, Box 44, 792 21 Mora
 NAI Svefa, Per Holmberg

Internt

Miljö- och plannämnden
 Rättviks Teknik AB
 Barn- och ungdomsförvaltningen att. Lars Kratz
 Fritidskontoret att. Lars Björklund
 Stiernhööksgymnasiets lantbruksverksamhet att. Gustav Svensson